

Evenimentul zilei – 7 septembrie 2011

Cine a fost Nicu Ceaușescu? Ispita comunismului dinastic (II)

de Vladimir Tismăneanu

Am examinat biografia lui Nicu într-un eseu-studiu despre ascensiunea comunismului dinastic, transmis în două episoade, la „Radio Europa Liberă” în februarie 1983. A fost debutul meu la ceea ce era într-adevăr ziarul vorbit al românilor de pretutindeni. Textul poate fi citit în cartea mea „Arheologia terorii”, ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Curtea Veche, 2008, cu o postfață semnată de istoricul Cristian Vasile. La vremea difuzării sale, am motive să cred că Nicu a fost informat despre acest articol și că a citit transcrierea sa. Nu știu ce va fi gândit atunci, dar, privind retrospectiv, cred că a înțeles că era vorba de un efort de a-l lămuri asupra riscurilor angajării pe un drum care nu avea cum să se termine în chip fericit. Îmi reaminteam fostului meu coleg că tocmai el, cel care citise cândva cu pasiune atâtea cărți de istorie a Romei antice, ar fi trebuit să știe că nicio gardă pretoriană nu este într-atât de loială încât, în clipa dezintegrării puterii supreme, să rămână alături de despotul eșuat.

În toamna anului 1964, Nicolae Ceaușescu a condus delegația PMR la funeraliile liderului comunist italian Palmiro Togliatti și pe aceea la Congresul Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. Departe de a fi marginalizat așa cum a pretins Gheorghe Apostol, Nicolae Ceaușescu era trimis să poarte convorbiri, în anul “Declarației din aprilie” a PMR privind problemele mișcării comuniste internaționale, cu conducerile a două partide extrem de influente. Cu acele prilejuri, Ceaușescu a stabilit contacte care aveau să conteze mult în anii următori: cu Tito, Stane Dolanc, Vladimir Bakarici și Edvard Kardelj la Belgrad, cu Luigi Longo, Giorgio Amendola, Enrico Berlinguer și Giancarlo Pajetta la Roma. În vara aceluiași an, Ceaușescu a fost un activ participant la întâlnirile extrem de tensionate cu delegația PCUS venita la București din care făceau parte Nikolai Podgornii și Iuri Andropov. Lui Ceaușescu i-a încredințat Dej sarcina să ridice chestiunea ultra-sensibilă a agenturii sovietice din România.

Un detaliu care ar trebui, cred, luat în seamă: până în 1964, Nicu lua lecții private de limba rusă. Acest lucru în vreme ce copiii Licăi Gheorghiu începuseră de-acum să învețe limba engleză. La școală, Lena, Vladi Doicaru, Andrei Manoliu, Anca Mușetescu, Dorina Onescu, Anca Cincă, Luci Csaszar, Ghiuri Fertig, Radu Stern, Ghiță Gheorghiu, Ghiță Olaru, Laurențiu Năsturaș, Claudiu Bonchutuț, Ileana Vrejba, Florin Cleper, Victoria Andreescu, cred că și Claudiu Popescu, eu, optasem pentru engleză, Nicu a mers spre franceza. Profesoara care preda ambele limbi străine în primii ani a fost extraordinara Liana Voinescu. Pe Nicu îl trata ca pe noi toți, cu acel unic amestec de ironie și delicatețe. I se spunea “Miss Long”, făcuse parte din naționala feminină de baschet. A plecat din România prin anii 80, s-a stabilit în California. Grație ei, pot recita și astăzi sonete de Shakespeare. Manualul de engleză includea texte indigeste de inexistenți scriitori “progresiști”. Doamna Voinescu aducea propriile cărți, ne vorbea despre Keats și Wilde, despre Tamisa și Turnul Londrei. În clasa a IX-a, am început ce-a de-a doua limba străină. Unii au ales rusa pe care o preda doamna Călinoiu, soția muzicologului Nicolae Călinoiu. Știu că au făcut

rusa Nadia Rogojinschi și Haralambis Angourakis. Cred că și Andrei Scherman, poreclit "Profesorul".

Câțiva ani am fost coleg de clasa cu Nicu Ceaușescu, ocazional am fost și colegi de bancă. N-aș putea spune că am fost prieteni, dar amici am fost vreme de câțiva ani. Ultima oară l-am văzut pe Nicu în 1979, cu doi ani înainte de a părăsi România. Fuma fără oprire. Cred că era conștient de o mulțime de aberații, nu se putea să nu fie, dar nu-și deschidea nici sufletul, nici gura. Peste ani, când am fost invitat de un fost coleg de facultate să merg să asist la procesul lui Nicu, am refuzat. Precizez că nu mă voi ocupa de viața personală a lui Nicu decât în măsura în care aceasta a interferat cu situații și dezvoltări politice semnificative. Nu am participat niciodată la „taberele de instructaj” de la Izvorul Mureșului, nu am lucrat niciodată în aparatul UASCR ori al UTC. Mă interesează cum s-a constituit cariera sa politică, extrem de insolită și spectaculoasă mai cu seama după 1972, dacă și în ce măsură și-a construit o bază de susținere în aparatul de partid, care au fost relațiile sale cu Nicolae și Elena Ceaușescu. Pentru că, trebuie spus, promovarea fulgerătoare a lui Nicu a fost indisociabilă de aceea a mamei sale. Cele două cariere se desfășurau aproape simultan, clădind fundamentul pentru ceea ce politologul Kenneth Jowitt a numit inspirat „familializarea socialismului”, iar unul dintre analiștii „Europei Libere”, Rene de Flers, desemna cu acuratețe drept “socialism într-o singură familie”. Am scris, la rândul meu, despre dinasticizarea comunismului.

<http://www.evz.ro/detalii/stiri/senatul-evz-cine-a-fost-nicu-ceausescu-ispita-comunismului-dinastic-ii-944556.html>